

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetun lain kumoamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettu laki. Kuntoutusasiain neuvottelukuntaa koskevat säännökset jäisivät kuitenkin voimaan nykyisen Kuntoutusasiain neuvottelukunnan toimikauden päättymiseen 1 päivään lokakuuta 2015 asti.

Työvoiman palvelukeskuksissa tehdään aiempaa tiiviimpää työvoimahallinnon, Kansaneläkelaitoksen ja sosiaalityön yhteistyötä,

jossa toteutuu myös asiakasyhteistyö, ja tältä osin kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa tarkoitetut lakisääteiset yhteistyörakenteet voidaan poistaa. Nykyisten asiakasyhteistyöryhmien asiakkaat on tarkoitus siirtää yhteiseen käsittelyyn työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun asiakkaiksi työvoiman palvelukeskuksissa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 NYKYTILA.....	4
1.1 1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
1.2 Nykytilan arviointi.....	5
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	5
2.1 Tavoitteet.....	5
2.2 Keskeiset ehdotukset.....	6
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	6
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	6
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	7
3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	7
4 ASIAN VALMISTELU.....	7
5 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	8
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	10
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	10
1.1 Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetun lain kumoamisesta.....	10
1.2 Laki terveydenhuoltolain 30 §:n muuttamisesta.....	10
1.3 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	11
1.4 Laki tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n 4 momentin kumoamisesta.....	11
1.5 Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n 4 momentin kumoamisesta.....	11
1.6 Laki perusopetuslain 34 a §:n kumoamisesta.....	11
1.7 Laki lukiolain 29 b §:n kumoamisesta.....	11
1.8 Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 39 a §:n kumoamisesta.....	11
1.9 Laki kunnallisen eläkelain 22 §:n muuttamisesta.....	11
1.10 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 54 §:n 2 momentin kumoamisesta.....	11
1.11 Laki työntekijän eläkelain 53 §:n muuttamisesta.....	11
1.12 Laki yrittäjän eläkelain 50 §:n muuttamisesta.....	11
1.13 Laki valtion eläkelain 51 §:n muuttamisesta.....	11
1.14 Laki kansaneläkelain 13 §:n muuttamisesta.....	11
1.15 Laki merimieseläkelain 53 §:n muuttamisesta.....	11
1.16 Laki sosiaalihuoltolain 17§:n muuttamisesta.....	12
2 VOIMAANTULO.....	12
LAKIEHDOTUKSET.....	13
Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetun lain kumoamisesta.....	13
Laki terveydenhuoltolain 30 § muuttamisesta.....	13
Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	14
Laki tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n 4 momentin kumoamisesta.....	14
Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n 4 momentin kumoamisesta.....	15
Laki perusopetuslain 34 a §:n kumoamisesta.....	15
Laki lukiolain 29 b §:n kumoamisesta.....	15

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 39 a §:n kumoamisesta	16
Laki kunnallisen eläkelain 22 §:n muuttamisesta	16
Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 54 §:n 2 momentin kumoamisesta	17
Laki työntekijän eläkelain 53 §:n muuttamisesta	17
Laki yrittäjän eläkelain 50 §:n muuttamisesta	18
Laki valtion eläkelain 51 §:n muuttamisesta	18
Laki kansaneläkelain 13 §:n muuttamisesta	19
Laki merimieseläkelain 53 §:n muuttamisesta	19
Laki sosiaalihuoltolain 17§:n muuttamisesta	20
LIITTEET	21
RINNAKKAISTEKSTIT	21
Laki terveydenhuoltolain 30 § muuttamisesta	21
Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	22
Laki kunnallisen eläkelain 22 §:n muuttamisesta	23
Laki työntekijän eläkelain 53 §:n muuttamisesta	24
Laki yrittäjän eläkelain 50 §:n muuttamisesta	25
Laki valtion eläkelain 51 §:n muuttamisesta	26
Laki kansaneläkelain 13 §:n muuttamisesta	27
Laki merimieseläkelain 53 §:n muuttamisesta	28
Laki sosiaalihuoltolain 17§:n muuttamisesta	29

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Lakisääteinen kuntoutuksen asiakasyhteistyö käynnistyi vuonna 1991, kun säädettiin laki kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä. Lainsäädäntöä uudistettiin eduskunnalle annetun Kuntoutuslonteon yhteydessä vuonna 2002 ja uusi laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä (497/2003) tuli voimaan vuonna 2003. Uudistuksessa tähdättiin yhteistyön ja asiakkaan palveluihin ohjautumisen tehostamiseen.

Kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetun lain velvoitteena on yhteistyön ja asiakkaan palveluihin ohjautumisen tehostaminen ja kuntoutujan aseman parantaminen. Lain tarkoituksena on auttaa kuntoutujaa saamaan tarvitsemansa kuntoutuspalvelut ja edistää viranomaisten yhteistyötä tilanteessa, jolloin kuntoutuja tarvitsee usean järjestäjätahon kuntoutustoimenpiteitä. Tarkoituksena on myös parantaa kuntoutujan asemaa, kun hänen kuntoutusasiansa käsitellään.

Asiakasyhteistyön yhteistyöelimet koostuvat laissa esitellystä kolmiportaisesta viranomaisten ja muiden yhteisöjen ja laitosten muodostamasta organisaatiosta, jossa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön alainen kuntoutusasiain neuvottelukunta edustaa valtakunnallista tasoa, aluehallintovirastojen asettamat asiakasyhteistyötoimikunnat alueellista tasoa ja kuntien asettamat asiakasyhteistyöryhmät paikallista tasoa.

Kuntoutuksen asiakasyhteistyölain mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaisten, työvoima- ja opetusviranomaisten sekä Kansaneläkelaitoksen on oltava keskenään yhteistyössä paikallisen, alueellisen ja valtakunnan tason yhteistyöelimissä. Asiakasyhteistyöllä tarkoitetaan toimintaa, joka sisältää viranomaisten ja palvelujen järjestäjien keskinäisen yhteistyön periaatteista ja menettelytavoista sopimisen sekä kuntoutujien kuntoutustarpeita vastaavien ratkaisujen etsimisen.

Luvussa 2 säädetään paikallisesta yhteistyöstä. Kunnan on huolehdittava siitä, että

sen alueella toimii asianmukaisesti kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä, jonka kunta asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan. Asiakasyhteistyöryhmän tehtävänä on muun muassa kehittää viranomaisten, muiden yhteisöjen ja laitosten yhteistyömuotoja, sopia viranomaisten ja palvelujen järjestäjien keskinäisen yhteistyön periaatteista ja menettelytavoista, huolehtia yhteistyön toteuttamiseksi tarpeellisten tietojen vaihtamisesta sekä käsitellä muita järjestämistä koskevia yhteisiä asioita. Yhteistyöryhmä myös suunnittelee, edistää ja seuraa asiakkaiden kuntoutuksen toteutumista.

Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmä käsittelee myös yksittäisen kuntoutujan asiakasyhteistyötä koskevia asioita. Ryhmien tehtävänä on kuntoutustarpeita vastaavien ratkaisujen etsimiseksi kuntoutujan palveluvaihtoehtojen arviointi, palvelujen suunnittelu sekä tähän liittyvien tietojen vaihtaminen. Asiakasyhteistyöryhmä on tarvittaessa apuna muissa kuntoutusta koskevissa säännöksissä tarkoitetun kuntoutussuunnitelman laatimisessa.

Luvussa 3 säädetään alueellisesta yhteistyöstä ja kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikunnista. Aluehallintovirasto asettaa kutakin sairaanhoitopiiriin aluetta varten neljäksi vuodeksi kerrallaan kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikunnan. Yhteistyötoimikuntien tehtävänä on suunnitella, edistää ja seurata lain mukaista viranomaisten sekä muiden yhteisöjen ja laitosten yhteistyötä sekä käsitellä asiakasyhteistyötä koskevia periaatteellisesti tärkeitä kysymyksiä. Lisäksi toimikunnan on huolehdittava paikallisten yhteistyöryhmien työn edistämisestä ja järjestettävä tarvittavaa ohjausta ja koulutusta.

Valtakunnallisesta yhteistyöstä säädetään luvussa 4. Valtioneuvosto asettaa neljäksi vuodeksi kerrallaan kuntoutusasiain neuvottelukunnan, joka toimii sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön yhteydessä. Neuvottelukunnan tehtävänä on ohjata, kehittää ja yhteen sovitaa viranomaisten, yhteisöjen ja laitosten yhteistyötä sekä alueellisten kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikuntien toimintaa. Tarkeimmat säännökset kuntoutusasiain neuvot-

telukunnasta on annettu valtioneuvoston asetuksella kuntoutusasiain neuvottelukunnasta (823/2003).

Terveydenhuoltolain (1326/2010) 29 § edellyttää, että kunta vastaa kuntoutuspalvelun ohjauksesta ja seurannasta sekä nimeää potilaalle tarvittaessa kuntoutuksen yhdyshenkilön. Lisäksi terveydenhuoltolain 30 §:ssä säädetään kuntoutusta koskevasta yhteistyöstä ja ohjauksesta muuhun kuntoutukseen. Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 54 §:ssä ja eläkelaeissa säädetään kuntoutusta koskevasta yhteistyöstä ja ohjauksesta muuhun kuntoutukseen.

1.2 Nykytilan arviointi

Nykyinen kuntoutuksen palvelujärjestelmä on monitahoinen ja -alainen kokonaisuus, joka sisältää useita osajärjestelmiä. Perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaali- ja opetustoimen, Kansaneläkelaitoksen, työ- ja elinkeinohallinnon sekä vakuutus- ja työeläkelaitosten kuntoutustehtävistä säädetään kunkin tahon omassa lainsäädännössä ja ne ovat osin myös päällekkäisiä. Oikeudet kuntoutusetuksiin ja -palveluihin määräytyvät eri tavoin eri osajärjestelmissä. Kuntoutujan palvelukokonaisuuteen voi samaan aikaan sisältyä ammatillista, lääkinnällistä, kasvatuksellista tai sosiaalista kuntoutusta.

Kuntoutuksella on aina ollut muita yhteiskunnan toimintamuotoja täydentävä rooli. Kuntoutukselle asetetut tavoitteet ovat muuttuneet ja monipuolistuneet, mutta ydin eli kuntoutujan mahdollisimman hyvä työ- ja toimintakyky ovat säilyneet pitkälti samoina. Julkisella terveydenhuollolla on ratkaiseva rooli asiakkaan ohjaamisessa myös muiden tahojen, kuten sosiaalivakuutuksen, Kansaneläkelaitoksen ja työvoimahallinnon järjestämään kuntoutukseen.

Kuntoutusjärjestelmässä on tunnistettu useita ongelmakohtia, jotka vaikeuttavat asiakkaan kuntoutumista ja kuntoutuksen ammattilaisten välistä yhteistyötä, kuten viiveet kuntoutukseen ohjautumisessa tai siirryttäessä kuntoutuksen järjestäjä- tai tuottajataholta toiselle. Monimutkaisten ongelmatilanteiden ratkaisut saattavat viivästyä, kuntoutus keskeytyä eikä palvelukokonaisuuden yhteenso-

vittaminen toteudu. Ammattilaiset kokevat ongelmana, ettei asiakastietojen siirto taholta toiselle onnistu. Erilaiset tuotantotavat ja tavat tehdä yhteistä työtä vaihtelevat.

Kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikuntien työtä alueilla ja asiakasyhteistyöryhmien toimintaa kunnissa on arvioitu vuonna 2006 sekä Valtiontalouden tarkastusviraston toimesta (2009 ja 2013). Asiakasyhteistyöryhmät toimivat vaihtelevasti. Toiminta ryhmissä ei ole ollut niin vaikuttavaa kuin niissä lain mukaan pitäisi olla. Pahimmillaan palvelujärjestelmässä ei ole ryhmän toiminnasta selkeää käsitystä tai ryhmä nimeämisestä huolimatta ei ole kokoontunut (VTV 2009). Heikoimmin lain mukaisista tehtävistä on toteutunut asiakkaan asioiden käsittely ja asiakkaan yhteyshenkilön nimeäminen.

Työvoiman palvelukeskuksissa (TYP) tehdään aiempaa tiiviimpää työvoimahallinnon, Kansaneläkelaitoksen ja kunnan sosiaaliryöryhmien terveydenhuoltoon liittyvää yhteistyötä pitkäaikaistyöttömien moniammatillisten yhteispalvelujen koordinoimiseksi. Tältä osin kuntoutuksen asiakasyhteistyö on päällekkäistä. Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys laiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta. Kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmien asiakkuuksista osa on moniongelmaisia nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä. Kunnissa on samanaikaisesti useita asiakaslähtöisiä työryhmiä.

Alueellisten kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikuntien tehtävät ovat liittyneet asiakasyhteistyöryhmien toiminnan tukemiseen ja koulutuksen järjestämiseen alueellisesti.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus päätti rakennepoliittisesta ohjelmasta valtion rahoitusvajeen korjaamiseksi ja tulevien etuuksien ja palvelujen turvaamiseksi. Hallitus teki päätöksen rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta 29 päivänä marraskuuta 2013. Toimeenpano-ohjelman kohdassa 3.2 on esityksiä kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisestä. Kuntoutuksen asiakasyhteis-

työryhmien poistaminen on yksi rakennepoliittisen ohjelman mukaisista toimenpiteistä, joilla vähennetään kuntien tehtäviä ja velvoitteita.

Lain kumoamisen mahdollisuus perustuu myös syksyllä 2013 työ- ja elinkeinoministeriön käynnistämään työvoiman palvelukeskus (TYP) –mallin lakisääteistämiseen. Kuntoutuksen asiakasyhteistyössä keskeisten asiakasryhmien, pitkäaikaistyöttömien, palvelujen yhteensovittaminen ja yhteistyö mahdollistuu jatkossa työllistymistä edistävänä monialaisena työ- ja elinkeinotoimiston, Kansaneläkelaitoksen ja kunnan välisenä yhteispalveluna.

Kuntoutusta järjestävien tahojen ja siten myös kuntoutuksen yhteistyön toimintaympäristö on muutoksessa. Julkisiin sosiaali- ja terveystalouteen sisältyvän kuntoutuksen järjestämisvastuu siirtyy jatkossa viidelle sosiaali- ja terveysalueelle. Sosiaali- ja terveysalueilla on mahdollista luoda uudenlaisia yhteistyörakenteita, myös kuntoutusta järjestäville ja tuottaville tahoille yli sektorirajojen.

2.2 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettu laki. Työvoiman palvelukeskuksissa (TYP) tehdään aiempaa tiiviimpää työvoimahallinnon, Kansaneläkelaitoksen ja sosiaalitoiminnan yhteistyötä, jossa toteutuu myös asiakasyhteistyö, ja tältä osin kunnissa ja alueellisena tehty kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmän tehtävä voidaan poistaa. Kunta huolehtii muun kuin TYP -toiminnassa järjestyn asiakasyhteistyön toteutumisesta muilla keinoin.

Myös sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivaa kuntoutusasiain neuvottelukuntaa koskeva sääntely ehdotetaan poistettavaksi. Valtakunnallista koordinaatiota tarvitaan edelleenkin. Sosiaali- ja terveystalouteen järjestämistä koskevan lain toimeenpanon yhteydessä arvioidaan

mahdolliset tarpeen mukaiset uudet valtakunnalliset ohjausmekanismit, jotka tulee rakentaa joustaviksi ja käytännön tarpeita tukeviksi niin, että monialaisen yhteistyön tu-

keminen ja riittävä kuntoutusyhteistyö turvataan. Valmistetta olevassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevassa lakiluonnoksessa säädettäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnasta, jonka tehtävänä olisi edistää valtakunnallisten ja alueellisten toimijoiden yhteistyötä. Tarkoituksena on, että neuvottelukunnassa olisivat edustettuina kattavasti valtakunnalliset ja alueelliset sosiaali- ja terveydenhuollon toimijat. Samassa yhteydessä voidaan arvioida kuntoutuksen valtakunnallisen ja alueellisen koordinaation toteuttaminen monialaisen kuntoutuksen sekä muiden kuntoutusta järjestävien ja korvaavien tahojen osalta.

Muussa lainsäädännössä on useita viittauksia kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin, jotka ehdotetaan poistettaviksi tarpeettomina.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Kustannusvaikutus kuntien tehtävien vähentämisestä ja kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmien ja alueellisten yhteistyötoimikuntien poistamisesta on arvioitu saatavan säästöjä 3,5 miljoonaa euroa vuodessa. Säästöt syntyvät valtaosin työvoimakustannusten vähentämisestä ja kunnan henkilöstön käyttämän ajan säästöstä kertosäästönä. Laskelma perustuu keskimääräiseen toimintaan, kokousten ja niiden osallistujien lukumäärään, käytetyn työajan palkkakustannuksiin, matkakustannuksiin ja vähäisessä määrin kokousten järjestelykuluihin. Säästövaikutus realisoituu yhdellä kertaa, kun yhteistyöryhmien ja toimikuntien toiminta loppuu ja toistuu laskennallisesti samansuuruisena vuosittain.

Lain kumoamisen arvioidaan vähentävän kuntien menoja 3,5 miljoonalla eurolla, mutta sillä ei ole vaikutusta kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin.

Kuntoutusasiain neuvottelukunnan lakkauttamisella on vain vähäistä vaikutusta valtion talousarviossa sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenoihin.

Nimike	lkm	Työtun- nit/ ko- kous	Kokouk- set vuo- dessa	Työtun- nit yh- teensä	Tuntipalk- ka+ sivuku- lut	Kustan- nukset yh- teensä
Lääkäri	200	9	12	21600	48,8	1 054 080
Sosiaalihoaja (sihteeri)	200	15	12	36000	19,0	684 000
Sosiaalityöntekijä	200	9	12	21600	23,6	509 760
Terveystenhoitaja	200	9	12	21600	19,6	423 360
Fysioterapeutti	200	9	12	21600	19,1	412 560
Lastensuojelu- perhetyöntekijä	200	9	12	21600	18,3	395 280
Kokoustarjoilut						72000
Yhteensä	1200	60		144000	148,4	3551040

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Toimivat yhteistyörakenteet kunnissa ja aluehallinnossa ovat edelleen mahdollisia lakisääteisen velvoitteen kumoamisesta huolimatta. Tuleva laki siirtää asiakasyhteistyöryhmien asiakkaat yhteiseen käsittelyyn työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun asiakkaiksi TYP:ssä. Siirtyneiden asiakkaiden määrä ei ole suuri, mutta sisältää palvelujärjestelmän kannalta haastavimman osan asiakkaista. Verkostoyhteistyömuotoja on otettu käyttöön ja nykyisin kuntoutuksen asiakkaiden asioissa on hyödynnetty videokokoustekniikkaa eri organisaatioiden yhteistyössä.

Nykyisessä terveydenhuoltolaissa on velvoitteita yhteistyöstä ja asiakkaan ohjaamisesta muiden palveluiden piiriin ellei julkinen terveydenhuolto pysty tai ole velvoitettu näitä palveluita tuottamaan. Terveystenhoitajan järjestämissuunnitelmissa on useissa sairaanhoitopiireissä tavoitteena perustaa tai on jo perustettu kuntoutuksen koordinaatiotyöryhmiä, jotka riittävän laaja-alaisina korvaavat kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikunnat. Näiden koordinaatiotyöryhmien laaja-alaisuudesta tulisi jatkossa huolehtia sote-alueilla. Em. syistä myös asiakasyhteistyö-

toimikuntien tarpeellisuus tulee kyseenalaiseksi.

3.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Asiakasryhmät, jotka eivät kuulu TYP -lain piiriin, voivat jäädä väliinpuotoajiksi. On kuitenkin todennäköistä, että vielä työelämän ulkopuolella olevien lasten ja nuorten yhteistyöasiat tulevat käsitellyiksi muiden toimijoiden ja palveluiden kautta (opetus- ja sosiaalitoimi, etsivä nuorisotyö). Muiden ryhmien (vaikeavammaiset, eläkkeellä olevat) kuntoutusasioiden yhteistyö toteutetaan terveydenhuollon (kuntoutustutkimuspoliklinikat) ja/tai Kansaneläkelaitoksen palveluiden avulla. Paikallistuntemus ja tiivis yhteistyö kuntoutusasiakkaan asiakasprosessissa välittömästi yhteistyötarpeiden ilmaantuessa estää ongelmien kasaantumista ja edistää nopeiden ratkaisujen syntymistä.

4 Asian valmistelu

Sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut kuntoutuksen asiakasyhteistyölain vaikutuksia asiakkaan asemaan ja kehittämistarpeita otospohjaisen, sähköisen kyselyn avulla, joka kohdistettiin paikallisten ja alueellisten viranomaisten toimintaan. Tietoa alueellisten

kuntoutuksen yhteistyötoimikuntien toiminnasta kerättiin toimikunnilta marraskuussa 2013 sekä kunnista paikallisten kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmien toiminnasta tammikuussa 2014. Kyselyn vastauksissa todettiin, että kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmiä ja toimikuntia ei koettu hyvin toimiviksi ja tarpeellisiksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö järjesti kuulemistilaisuuden 25.8.2014 kuntoutusta järjestäville ja tuottaville sekä järjestöjä edustaville tahoille. Kuulemistilaisuudessa oli edustajia 30 organisaatiosta. Paikallisten kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmien poistamisesta oltiin yksimielisiä. Asiakaskohtaiseen yhteistyöhön on nykyinsäädännössä velvoitteita sekä terveydenhuoltolaissa ja uudistettavassa sosiaalihuoltolaissa että Kansaneläkelaitoksen, työeläkelaitosten ym. tahojen kuntoutusta koskevilla säädöksillä ja työterveysalainsäädännössä, joissa korostetaan myös ohjausvelvoitetta muihin palveluihin. Esille tuotiin monipuolisia näkemyksiä puolesta ja vastaan alueellisen ja valtakunnallisen koordinaation ja ohjauksen säilyttämiseksi laissa. Alueellista yhteistyötä tarvitaan sosiaali- ja terveyspalveluiden edustajien mukaan ja sen arvioidaan jatkossa toteutuvan sote- järjestämislain puitteissa. Monialaisen tai ammatillisen kuntoutuksen näkökulmasta taas arvioitiin, ettei se näin ole toteutettavissa. Valtakunnallista koordinaatiota tarvitaan edelleen. Tästä oli yksimielinen näkemys. Järjestämistavoista esitettiin kehittämisehdotuksia, kuten kaikille kuntoutusta järjestäville tahoille raportointivelvollisuutta.

Lisäksi kuulemisen jälkeen pyydettyjä lausuntoja antoivat Helsingin kaupungin asiakasyhteistyöryhmä, Kansaneläkelaitos, Kuntoutuksen toimialayhdistys ry, Kuntoutussäätiö, opetus- ja kulttuuriministeriö, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, SOSTE ry, Suomen Fysioterapeutit ry, Kuntaliitto ja Terveyspalvelualan Liitto ry.

Lausuntonantajien perusteella voidaan todeta, että lausunnonantajat ovat lähes yksimielisiä paikallisen tason yhteistyöryhmien poistamisesta. Viranomaisten tasolla vastuu yhteistyöstä ja sen kehittämisestä on organisaation johdolla, eikä yhteistyöryhmällä ole mandaattia sopia organisaatioiden välisestä yhteistyöstä, sen periaatteista ja menettelyta-

voista. Asiakaskohtaisen työn tasolla vastuu yhteistyöstä on asiakasprosessissa asiakkaan asiaa hoitavien asiantuntijoiden tehtävä, jolloin ratkaisun tekee aina asiasta vastuussa oleva viranomaistaho. Ryhmällä ei ole päätösvaltaa. Kansaneläkelaitos ja Pohjois-Suomen aluehallintovirasto sen sijaan korostavat jatkossakin yhteistyöryhmien toiminnan tarvetta. Lausunnoissa kaikki tahot Kuntaliittoa lukuun ottamatta kannattivat alueellisen ja valtakunnallisen kuntoutuksen asiakasyhteistyön jatkamista nyky muodossaan, kuitenkin tarve niiden ohjauksen ja koordinaation kehittämiseen on. Sote-alueilla ja järjestämislain toimeenpanon yhteydessä mahdolliset tarpeen mukaiset uudet valtakunnalliset ohjausmekanismit tulee rakentaa joustaviksi ja käytännön tarpeita tukeviksi niin, että monialaisen yhteistyön tukeminen ja riittävä kuntoutusyhteistyö turvataan.

Valtakunnallinen kuntoutusasiain neuvottelukunta on käsitellyt lakimuutosta kevään 2014 aikana maaliskuun ja kesäkuun kokouksissa sekä syyskuussa 2014.

Esitystä on käsitelty Kunnallistalouden ja hallinnon neuvottelukunnassa lokakuussa 2014.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu hallituksen esitys laiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta. Lakiesityksessä säädetään yhteistyövelvoitteesta kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon, työhallinnon ja Kansaneläkelaitoksen kesken. Esitys tulee eduskunnan käsittelyyn lokakuussa 2014 ja sen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2015 alussa samanaikaisesti tämän esityksen kanssa.

Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaalihuoltolain (710/1982) 17 §:ä siten, että säännöksestä poistettaisiin viittaus kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin. Muutokset ehtivät vaikuttaa käytännössä vain muutaman kuukauden ajan. Hallituksen esityksessä eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 164/2014 vp) ehdotetaan, että nykyinen sosiaalihuoltolaki kumotaan ja korvataan uudella huhtikuun alussa 2015 voimaan tulevalla sosiaalihuoltolailla.

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle työeläkelakien ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta (HE 120/2014 vp), jossa esitetään muutettavaksi kunnallisen eläkelain 22 §. Lisäksi kyseisessä esityksessä esitetään muutettavaksi kansaneläkelain 13 §:n 1 momenttia, mutta sillä ei ole vaikutusta tämän esityksen osalta, koska tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi

ainoastaan kansaneläkelain 13 §:n 2 momenttia.

Tähän esitykseen sisältyvässä laissa kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta viitataan nyt voimassa olevaan sosiaalihuoltolakiin.

Esitys liittyy rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanoon ja se on tarkoitus käsitellä valtion vuoden 2015 talousarvioesityksen käsitteilyn yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetun lain kumoamisesta

1 §. Lailla on tarkoitus kumota kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettu laki. Lain kumoaminen liittyy työ- ja elinkeinoministeriössä valmisteltuun hallituksen esitykseen laiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta. Työvoiman palvelukeskuksissa tehdään aiempaa tiiviimpää työvoimahallinnon ja sosiaalityön yhteistyötä, jossa toteutuu myös asiakasyhteistyö, ja tältä osin kunnissa ja alueellisena tehty kuntoutuksen asiakasyhteistyöryhmän tehtävä voidaan poistaa. Kunta huolehtii muun kuin TYP-toiminnassa järjestetyn asiakasyhteistyön toteutumisesta muilla keinoin.

Kuntoutuksen pääsyn yhtenä ongelmana on ollut, etteivät ihmiset ohjautu kuntoutukseen. Asiakkaat tulevat kuntien yhteistyöryhmiin liian myöhään ja ongelmatilanteiden ratkaisut viivästyvät. Joissain kunnissa ryhmän toiminta mielletään eläkeselvittelypaikaksi. Palvelujen ja kuntoutujan palvelukokonaisuuden yhteensovittaminen ei aina toteudu, koska ryhmissä ei tunneta palvelujärjestelmän kokonaisuutta tai yksittäisiä kuntoutuksen järjestäjien tai palveluntuottajien toimintaa tai vastuita. Ongelmana on usein myös asiakastietojen siirto taholta toiselle.

Kuntien asiakasyhteistyöryhmät ovat koontuneet vaihtelevasti. Osa kuntien asiakasyhteistyöryhmistä ei ole kokoontunut säännöllisesti. Osassa kuntia ryhmiä ei ole nimetty lainkaan tai ryhmät eivät ole alkuvuodesta 2013 tehdyn nimeämisen jälkeen järjestäytyneet vuoden aikana. Paikalliseen kuntoutusyhteistyöhön ja palveluverkoston toimintaan ovat vaikuttaneet sekä kuntaliitokset että kunta- ja palvelurakennemuutosten liittyvät seutukunnalliset muutokset, jotka ovat vaikuttaneet ryhmien kokoonpanoihin ja järjestäytymisiin.

Kunnat eivät pidä asiakasyhteistyöryhmiä tärkeänä resurssina, eikä niiden mahdollisuuksia hyödynnetä tällä hetkellä täysimääräisesti. Toiminta nähdään osin päällekkäise-

nä TYP:n yhteispalvelun kanssa. Kunnissa saattaa olla myös muita yhteistyöryhmiä esimerkiksi lasten ja nuorten palveluissa. Isoissa kunnissa on käsitelty vuoden aikana n. 15 – 20 asiakasasiaa, pienemmissä kunnissa käsitelty keskimäärin 3 –4 asiakasasiaa.

Alueellinen yhteistyö on tarkoitus toteuttaa jatkossa valmisteilla olevan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevan lain tarkoittamissa uusissa rakenteissa. Nykylaisissa kuntoutuksen asiakasyhteistyötoimikuntien tehtävänä on tukea ja ohjata paikallisten yhteistyöryhmien toimintaa. Tämä tehtävä lakkaa alueellisilta toimijoilta, kun kuntien lakisääteisten asiakasyhteistyöryhmien velvoite kumotaan. Lisäksi sote -järjestämislain mukaiset alueet tulevat olemaan erilaiset kuin nykyisten toimikuntien ja aluehallintovirastojen toimialueet.

Valtakunnallisena kuntoutuksen koordinaation tulisi olla riittävän laaja-alainen ja edustaa monialaisen kuntoutuksen eri osa-alueita. Jatkossa kuntoutusalan yhteistyön edistäminen tapahtuisi edelleen kuntoutusasiain neuvottelukunnan kautta lokakuuhun 2015, mutta sen toteuttamista tulee arvioida sote-järjestämislain toimeenpanon yhteydessä vuosina 2015 - 2016 yhdessä kuntoutuksesta vastaavien tahojen kanssa.

2§. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

Kuntoutusasiain neuvottelukunta on asetettu 2 päivänä lokakuuta 2011 nelivuotiselle toimikaudelle, joka päättyy 1 päivänä lokakuuta 2015. Ehdotetun säännöksen mukaan kuntoutusasiain neuvottelukuntaa koskeva 4 luku olisi kuitenkin voimassa nykyisen neuvottelukunnan toimikauden loppuun 1 päivään lokakuuta 2015 asti. Vastaavasti myös Valtioneuvoston asetus kuntoutusasiain neuvottelukunnasta (823/2003) olisi voimassa 1 päivään lokakuuta 2015 asti.

1.2 Laki terveydenhuoltolain 30 §:n muuttamisesta

30 §. *Yhteistyö ja ohjaus muuhun kuntoutukseen.* Säännöksestä ehdotetaan poistetta-

vaksi viittaus kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin.

1.3 Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

4 §. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi viittaus kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin.

1.4 Laki tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n 4 momentin kumoamisesta

Lain 11 §:n 4 momentti, joka sisältää viittauksen kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin, ehdotetaan kumottavaksi.

1.5 Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n 4 momentin kumoamisesta

Lain 11 §:n 4 momentti, joka sisältää viittauksen kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin, ehdotetaan kumottavaksi.

1.6 Laki perusopetuslain 34 a §:n kumoamisesta

Lain 34 a §, joka sisältää viittauksen kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin, ehdotetaan kumottavaksi.

1.7 Laki lukiolain 29 b §:n kumoamisesta

Lain 29 b §, joka sisältää viittauksen kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin, ehdotetaan kumottavaksi.

1.8 Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 39 a §:n kumoamisesta

Lain 39 a §, joka sisältää viittauksen kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin, ehdotetaan kumottavaksi.

1.9 Laki kunnallisen eläkelain 22 §:n muuttamisesta

22 §. *Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen.* Säännöksestä ehdotetaan poistetta-

vaksi viittaus kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin.

1.10 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 54 §:n 2 momentin kumoamisesta

Lain 54 §:n 2 momentti, joka sisältää viittauksen kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin, ehdotetaan kumottavaksi.

1.11 Laki työntekijän eläkelain 53 §:n muuttamisesta

53 §. *Ohjaus kuntoutukseen.* Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi viittaus kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin.

1.12 Laki yrittäjän eläkelain 50 §:n muuttamisesta

50 §. *Tiedottaminen ja ohjaus kuntoutukseen.* Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi viittaus kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin.

1.13 Laki valtion eläkelain 51 §:n muuttamisesta

51 §. *Ohjaus kuntoutukseen.* Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi viittaus kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin.

1.14 Laki kansaneläkelain 13 §:n muuttamisesta

13 §. *Kuntoutuksen varmistaminen.* Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi viittaus kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin.

1.15 Laki merimieseläkelain 53 §:n muuttamisesta

53 §. *Tiedottaminen ja ohjaus kuntoutukseen.* Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi

viittaus kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin.

1.16 Laki sosiaalihuoltolain 17§:n muuttamisesta

17 §. Säännöksestä ehdotetaan poistettavaksi viittaus kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettuun lakiin.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

Kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettu laki kumottaisiin 1 päivästä tammikuuta 2015, mutta lain 4 luku olisi kuitenkin voimassa 1 päivään lokakuuta 2015 asti.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Laki****kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettu laki (497/2003).

2 §
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2015.

Lain 4 luku jää kuitenkin voimaan 1 päivään lokakuuta 2015 asti.

2.**Laki****terveydenhuoltolain 30 § muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 30 §:n 2 momentti seuraavasti:

30 §
Yhteistyö ja ohjaus muuhun kuntoutukseen

lään potilaan yksilöllisessä kuntoutussuunnitelmassa.

Palvelujen yhteensovittaminen muiden kuntoutusta antavien tahojen kanssa määriteltä-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 4 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 397/2012, seuraavasti:

4 §

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään aktivointisuunnitelman laatimisesta ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä, sovelletaan, mitä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000),

sosiaalihuoltolaissa (710/1982) sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

Laki**tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n 4 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1§

Tällä lailla kumotaan tapaturmavakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/1991) 11 §:n 4 momentti sellaisena kuin se on laissa 506/2003.

2§

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

5.

Laki**liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 11 §:n 4 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1§	2§
Tällä lailla kumotaan liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) 11 §:n 4 momentti sellaisena kuin se on laissa 507/2003.	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

6.

Laki**perusopetuslain 34 a §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1§	2§
Tällä lailla kumotaan perusopetuslain (628/1998) 34 a § sellaisena kuin se on laissa 508/2003.	Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

7.

Laki**lukiolain 29 b §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1§	Tällä lailla kumotaan lukiolain (629/1998) 29 b § sellaisena kuin se on laissa 509/2003.
----	--

2§

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

8.**Laki****ammattillisesta koulutuksesta annetun lain 39 a §:n kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §	2 §
Tällä lailla kumotaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 39 a § sellaisena kuin se on laissa 510/2003.	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

9.**Laki****kunnallisen eläkelain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* kunnallisen eläkelain (549/2003) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 1293/2006, seuraavasti:

22 §	
<i>Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen</i>	
Ennen kuin kunnallinen eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että hakijan mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva ha-	kemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että hakijalle annetaan tietoa kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.
	Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

10.

Laki**Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 54 §:n 2 momentin kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

<p>1 § Tällä lailla kumotaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 54 §:n 2 momentti.</p>	<p>2 § Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20</p>
--	---

11.

Laki**työntekijän eläkelain 53 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 53 § seuraavasti:

53 §

Ohjaus kuntoutukseen

mahdollisuuksista ja että hänet ohjataan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutus-

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

12.

Laki**yrittäjän eläkelain 50 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 50 § seuraavasti:

50 §

Tiedottaminen ja ohjaus kuntoutukseen

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläke-kuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että yrittäjälle annetaan tietoa muista kuntoutusmah-

dollisuuksista ja että hänet ohjataan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

13.

Laki**valtion eläkelain 51 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkelain (1295/2006) 51 §, sellaisena kuin se on laissa 468/2010, seuraavasti:

51 §

Ohjaus kuntoutukseen

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläke-kuntoutusta koskeva hakemus hylätään, kunnallisen eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kun-

toutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

14.

Laki**kansaneläkelain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 13 §:n 2 momentti seuraavasti:

13 §
Kuntoutuksen varmistaminen

tahojen kanssa siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin.

 Jos eläkehakemus hylätään, Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on huolehtia yhteistyössä kuntoutusta ja muita palveluja järjestävien

-----
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

15.

Laki**merimieseläkelain 53 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain 1290/2006 53 § seuraavasti:

53 §
Tiedottaminen ja ohjaus kuntoutukseen

dollisuuksista ja että hänet ohjataan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkekassan on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutusmah-

-----
 Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

16.

Laki**sosiaalihuoltolain 17§:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 17 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on laissa 500/2003, seuraavasti:

17§

—————
Jos sosiaalihuollon asiakas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty sosiaalihuollon tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaisesti järjestää sosiaalipalveluna, sosiaalihuollon tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen

mukaan terveydenhuolto-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.
—————

—————
Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .
—————

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 2014

Pääministerin sijainen, valtiovarainministeri

ANTTI RINNE

Peruspalveluministeri *Susanna Huovinen*

*Liitteet
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

terveydenhuoltolain 30 § muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) 30 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

30 §

30 §

Yhteistyö ja ohjaus muuhun kuntoutukseen

Yhteistyö ja ohjaus muuhun kuntoutukseen

Palvelujen yhteensovittaminen muiden kuntoutusta antavien tahojen kanssa määritellään potilaan yksilöllisessä kuntoutussuunnitelmassa. *Laissa kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä (497/2003) säädetään eri hallinnonalojen yhteistyöstä ja asiakkaan asemaa koskevista periaatteista sekä yhteistyössä noudatettavista menettelytavoista.*

Palvelujen yhteensovittaminen muiden kuntoutusta antavien tahojen kanssa määritellään potilaan yksilöllisessä kuntoutussuunnitelmassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki**kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 4 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 397/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään aktiivisuunnitelman laatimisesta ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä, sovelletaan, mitä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000), sosiaalihuoltolaissa (710/1982), julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään aktiivisuunnitelman laatimisesta ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä, sovelletaan, mitä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa (812/2000), sosiaalihuoltolaissa (710/1982) sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

9.

Laki**kunnallisen eläkelain 22 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kunnallisen eläkelain (549/2003) 22 §, sellaisena kuin se on laissa 1293/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

22 §

22 §

Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen

Kuntoutusmahdollisuuksien varmistaminen

Ennen kuin kunnallinen eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että hakijan mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että hakijalle annetaan tietoa kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. *Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.*

Ennen kuin kunnallinen eläkelaitos tekee päätöksen työkyvyttömyyseläkkeestä, sen on tarvittaessa varmistettava, että hakijan mahdollisuudet kuntoutukseen on selvitetty. Jos eläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että hakijalle annetaan tietoa kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

11.

Laki**työntekijän eläkelain 53 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työntekijän eläkelain (395/2006) 53 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

53 §

53 §

Ohjaus kuntoutukseen

Ohjaus kuntoutukseen

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. *Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.*

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

12.

Laki**yrittäjän eläkelain 50 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yrittäjän eläkelain (1272/2006) 50 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

50 §

50 §

Tiedottaminen ja ohjaus kuntoutukseen

Tiedottaminen ja ohjaus kuntoutukseen

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että yrittäjälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. *Lisäksi eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.*

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että yrittäjälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

13.

Laki**valtion eläkelain 51 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtion eläkelain (1295/2006) 51 §, sellaisena kuin se on laissa 468/2010, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

51 §

51 §

Ohjaus kuntoutukseen

Ohjaus kuntoutukseen

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, kunnallisen eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. *Lisäksi kunnallisen eläkelaitoksen on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annettussa laissa (497/2003) säädetään.*

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, kunnallisen eläkelaitoksen on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

14.

Laki**kansaneläkelain 13 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkelain (568/2007) 13 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

13 §

13 §

Kuntoutuksen varmistaminen

Kuntoutuksen varmistaminen

Jos eläkehakemus hylätään, Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on huolehtia yhteistyössä kuntoutusta ja muita palveluja järjestävien tahojen kanssa siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin. *Lisäksi noudatetaan, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.*

Jos eläkehakemus hylätään, Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on huolehtia yhteistyössä kuntoutusta ja muita palveluja järjestävien tahojen kanssa siitä, että hakijalle annetaan tietoja kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan kuntoutustarvettaan vastaavaan kuntoutukseen tai muiden palveluiden piiriin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

15.

Laki**merimieseläkelain 53 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan merimieseläkelain 1290/2006 53 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

53 §

53 §

Tiedottaminen ja ohjaus kuntoutukseen

Tiedottaminen ja ohjaus kuntoutukseen

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkekassan on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. *Lisäksi eläkekassan on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakaspalveluyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään.*

Jos työkyvyttömyyseläkettä tai työeläkekuntoutusta koskeva hakemus hylätään, eläkekassan on huolehdittava siitä, että työntekijälle annetaan tietoa muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan hänen kuntoutustarvettaan vastaavaan muuhun kuntoutukseen tai muihin palveluihin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

16.

Laki**sosiaalihuoltolain 17§:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sosiaalihuoltolain (710/1982) 17 §:n 3 momentti sellaisena kuin se on laissa 500/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17§

17§

Jos sosiaalihuollon asiakas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty sosiaalihuollon tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaista järjestää sosiaalipalveluna, sosiaalihuollon tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan terveydenhuolto-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa. *Lisäksi on noudatettava, mitä kuntoutuksen asiakasyhteistyöstä annetussa laissa (497/2003) säädetään. (13.6.2003/500)*

Jos sosiaalihuollon asiakas tarvitsee kuntoutusta, jota ei ole säädetty sosiaalihuollon tehtäväksi tai jota ei ole tarkoituksenmukaista järjestää sosiaalipalveluna, sosiaalihuollon tehtävänä on huolehtia siitä, että asianomaiselle annetaan tietoja muista kuntoutusmahdollisuuksista ja että hänet ohjataan tarpeen mukaan terveydenhuolto-, työvoima- tai opetusviranomaisen taikka Kansaneläkelaitoksen tai muun palvelujen järjestäjän palveluiden piiriin yhteistyössä niitä järjestävien tahojen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20